

Flitspeiling Coronavirus 5-meting

Rapport – Flitspeiling voor het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

20 april 2020

Petra Immerzeel
Sr. Research Consultant
petra.immerzeel@samr.nl
06 13 90 90 96

MarketResponse
Data ▶ Insights ▶ Consultancy

Inleidend

In opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft MarketResponse representatief onderzoek uitgevoerd onder Nederlanders van 18 jaar en ouder met als onderwerp COVID-19, het nieuwe coronavirus. Er zijn nu in totaal zes metingen uitgevoerd.

- 0-meting: van 14 t/m 17 februari
- 1-meting: van 26 februari 15:00 uur t/m 27 februari 15:00 uur, nét voordat het eerste besmettingsgeval in Nederland bekend is gemaakt. Dit gebeurde later op de avond op 27 februari.
- 2-meting: van 6 maart 15:15 uur t/m 8 maart 9:00 uur.
- 3-meting: van 13 maart 18:15 uur t/m 15 maart 9:00 uur.
- 4-meting: van 27 maart 19:00 uur t/m 29 maart 11:00 uur.
- 5-meting: van 16 april 15:00 uur t/m 17 april 08:00 uur.

In alle metingen zijn de vragen zoveel gelijk gehouden. Er worden vragen gesteld over:

- > Zorgen rond het nieuwe coronavirus;
- > Reden van zorgen over het virus;
- > Informatiebehoefte rond het coronavirus;
- > Vertrouwen in de informatievoorziening en maatregelen van de overheid rond het coronavirus;
- > (sinds 3-meting, sinds 4-meting in huidige vorm) Begrip voor de maatregelen.
- > (sinds 4-meting) Bekendheid belangrijkste maatregelen en gedrag

Dit rapport start met de conclusies. Vervolgens worden de resultaten getoond van de 5-meting, waar relevant in vergelijking tot de eerdere metingen. Tevens worden relevante significante verschillen tussen groepen besproken. Afsluitend is een onderzoeksverantwoording opgenomen.

Conclusies

De bezorgdheid over het coronavirus is vergelijkbaar met eind maart. Driekwart van de Nederlanders is (heel erg) bezorgd.

Na een sterke stijging is de bezorgdheid onder burgers over het coronavirus nu stabiel ten opzichte van de vorige meting drie weken geleden. Driekwart (74%) van de Nederlanders is (heel erg) bezorgd. Slechts 7% van de Nederlanders is (helemaal) niet bezorgd. Tot en met begin maart gold dit nog voor circa 1 op de 5 Nederlanders. Zorgen die spontaan zijn genoemd hebben veelal te maken met angst voor besmetting of ziek worden door het virus (zelf of naasten). Verder gaat het in toenemende mate over de samenleving en de economie. Tot slot worden deze meting steeds meer zorgen geuit over hoe lang het nog gaat duren. De geholpen antwoorden van Nederlanders met zorgen, zijn vergelijkbaar. De zorgen blijven het grootst over besmetting en ziek worden (71%). De zorgen over gevolgen voor de samenleving en het bedrijfsleven blijven toenemen.

Focus in de informatiebehoefte ligt opnieuw op de gevolgen voor de samenleving.

Na een daling bij de laatste meting eind maart, is de informatiebehoefte rondom besmetting, verspreiding en ernst van de ziekte nu stabiel.

Nederlanders (ruim een derde) hebben vooral behoefte aan informatie over de gevolgen van corona voor de samenleving. Samen met behoefte aan informatie over de gevolgen voor bedrijven zijn dit de twee onderwerpen die door de tijd heen een stijgende lijn laten zien.

Net als bij de laatste meting eind maart zien we dat een kwart van de Nederlanders al voldoende weet over het coronavirus.

Het vertrouwen in de informatievoorziening en maatregelen vanuit de overheid blijft groot. 9 op de 10 vindt het nu voldoende tot goed.

9 op de 10 Nederlanders heeft voldoende tot goed vertrouwen in de informatievoorziening van de overheid rondom het coronavirus (rapportcijfer 6 t/m 10) en 1 op de 10 heeft hier onvoldoende vertrouwen in (rapportcijfer 1 t/m 5).

Ook het vertrouwen in de maatregelen die de overheid neemt rond het virus is groot: 9 op de 10 heeft hier voldoende tot goed vertrouwen in (6 t/m 10) en ongeveer 1 op de 8 heeft hier onvoldoende vertrouwen in (rapportcijfer 1 t/m 5).

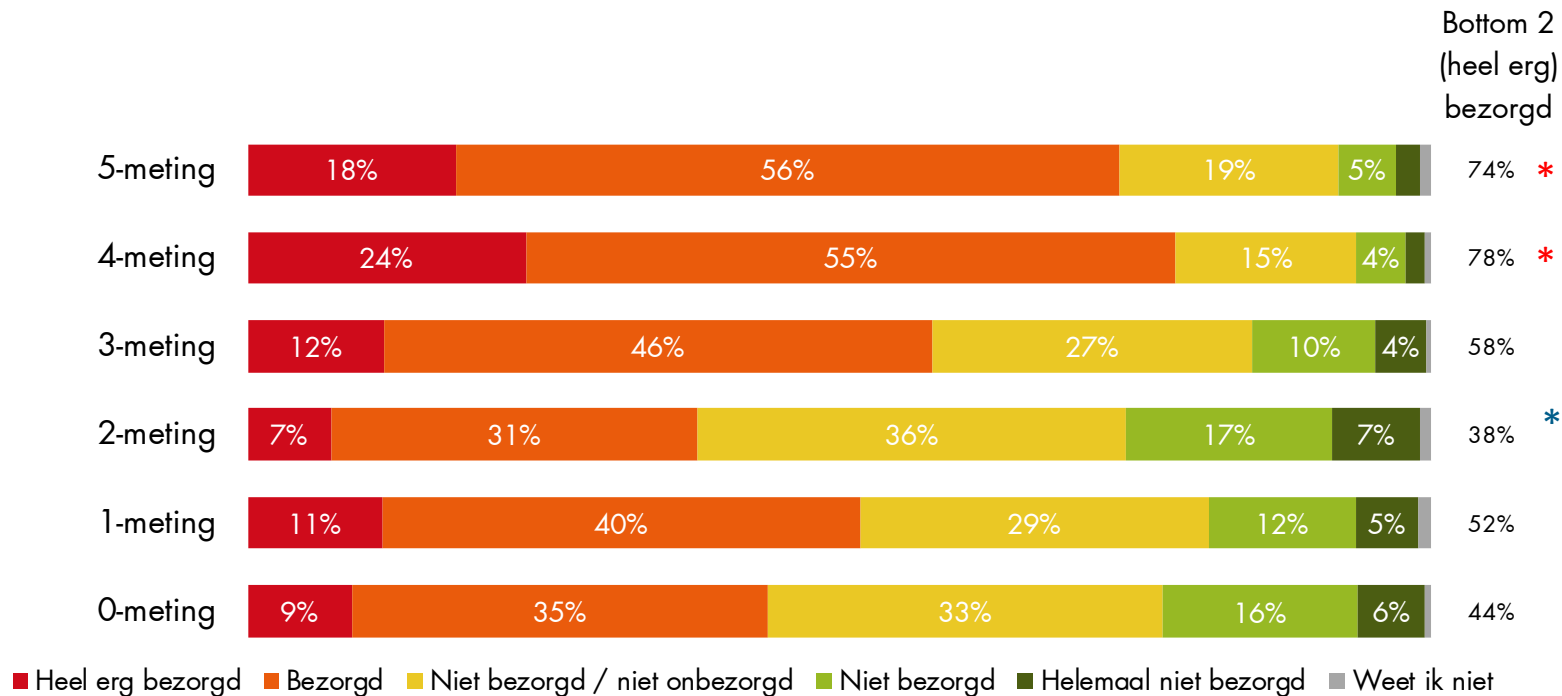
Na een duidelijke toename van het vertrouwen in de informatievoorziening eind maart, geldt dat dit nu gelijk is gebleven (gemiddelde rapportcijfer 7,3). Het vertrouwen in de maatregelen vanuit de overheid is opnieuw (licht) toegenomen (nu een 7,2; bij de 4-meting eind maart een 7,1).

Ondanks een lichte daling is er nog veel begrip voor de maatregelen vanuit de overheid. De mate waarin men gedrag aanpast is vergelijkbaar met eind maart.

De twee generieke maatregelen thuis blijven en afstand houden zijn opnieuw duidelijk 'top of mind', gevolgd door 'handen wassen'. Ondanks een lichte daling is er nog steeds veel begrip voor zowel de generieke als de meer specifieke maatregelen. Voor de meeste maatregelen (uit de coronacampagne) geldt dat rond de 8 van de 10 Nederlanders er veel begrip voor heeft. Voor het afstand houden (generiek) heeft bijna 9 op de 10 Nederlanders veel begrip. Dit geldt ook voor thuisblijven bij verkoudheidsklachten. Voor het dicht blijven van scholen en kinderopvang heeft men het minst begrip (7 op de 10). Een ruime meerderheid houdt zich altijd of vaak aan het toepassen van de hygiëne regels, net als de vorige meting. Bij de regel 'zoveel mogelijk thuis blijven' zien we dat Nederlanders nu meer dan eind maart nog naar buiten gaan voor ontspanning. Wel houdt men zich goed aan de maximaal 2 personen regel (jongeren minder goed dan de rest). Verder is het beeld stabiel. Drukke plekken worden duidelijk vermeden. Thuis blijven bij coronaverschijnselen gebeurt nog niet altijd volgens de regels. De 1,5 meter afstand wordt net als eind maart goed opgevolgd (in winkels, op straat en buiten op andere plekken). Alleen in huis met andere mensen kan dit beter. Jongeren houden zich het minst goed aan de 1,5 afstand regel.

Bezorgdheid van Nederlanders over het coronavirus onverminderd en vergelijkbaar met eind maart

* 4- en 5-meting significant hoger dan alle eerdere metingen
 * 2-meting significant lager dan alle andere metingen

Vraag: Maakt u zich zorgen over COVID-19, het nieuwe coronavirus?
 Basis: allen

Verschillen achtergrondkenmerken

5-meting:

- > Hoe ouder men is, hoe meer bezorgd (51+: 77%; 36-50: 74%; 18-35: 68% (heel erg) bezorgd).
- > Deze meting zijn er geen verschillen naar geslacht of opleiding.

Nederlanders zijn vooral bang om ziek te worden (zelf of mensen in de directe omgeving), verder maakt men zich zorgen over gevolgen voor het eigen werk en de economie. Ook vraagt men zich af hoe lang dit nog gaat duren.

In vergelijking tot voorgaande metingen is er een duidelijk stijgende lijn te zien in zorgen over de samenleving en de economie. Daarnaast valt op dat er deze meting meer mensen zorgen uiten over *"Hoe lang deze situatie blijft duren."* / *"Dat het nog lang gaat duren voordat het virus weg is."*

Nederlanders die zich **géén** zorgen maken (n=70) noemen vooral zaken als:

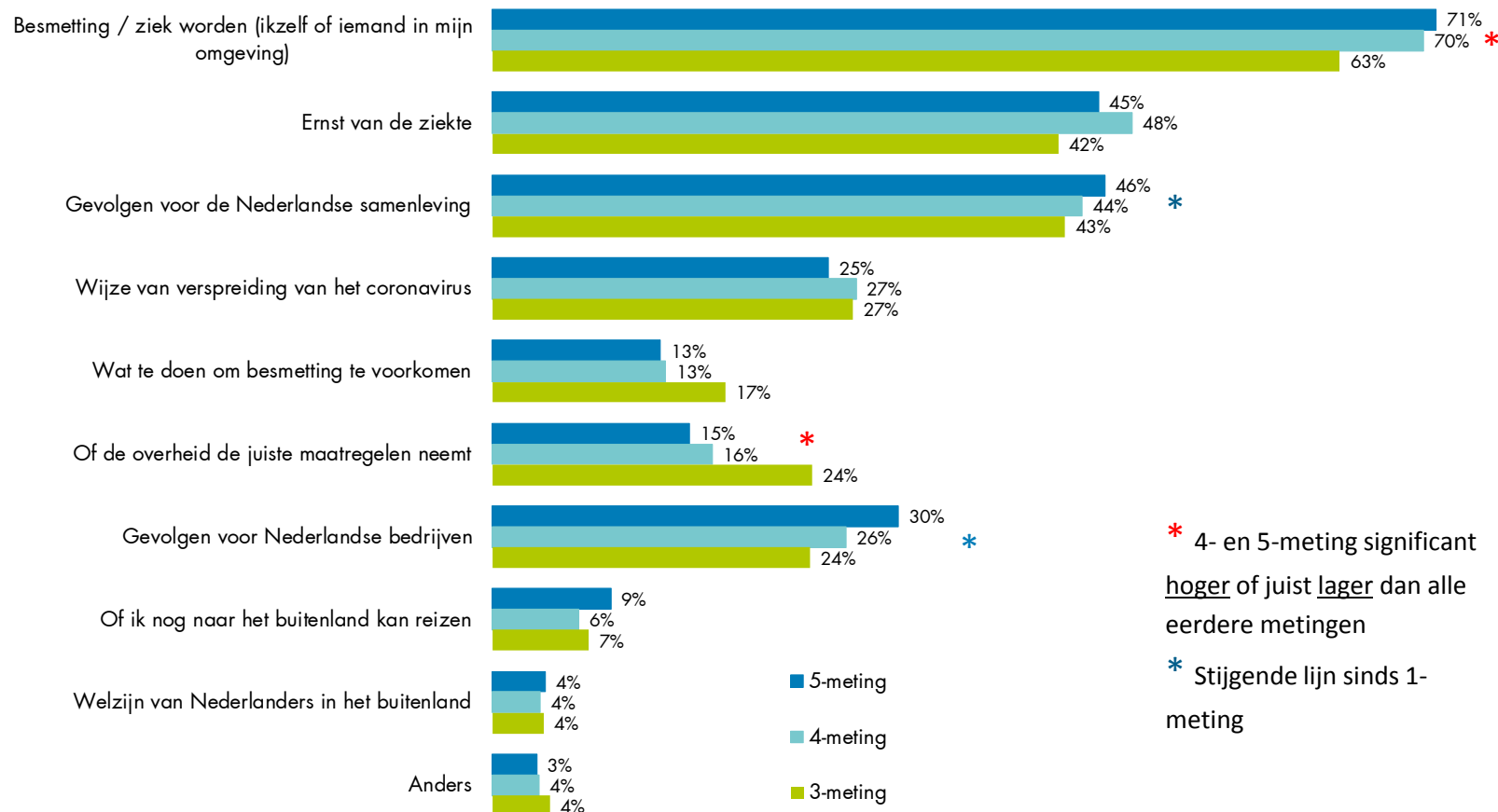
- Ik vind het niet erg ziek te worden / ben gezond / kan er wel tegen
- Ik houd me aan de maatregelen
- Ik val niet in de risicogroep
- Niet bang/ zorgen maken heeft geen zin
- Niet anders dan een gewone griep/ overdreven reacties

Vraag: Waarover maakt u zich precies zorgen?

Basis: allen die zich zorgen maken (n=743)

Zorgen over gevolgen voor samenleving en bedrijfsleven blijven toenemen. Verder stabiel beeld t.o.v. vorige meting.

* 4- en 5-meting significant hoger of juist lager dan alle eerdere metingen

* Stijgende lijn sinds 1-meting

In verband met de leesbaarheid worden alleen de laatste drie metingen getoond.

Verschillen achtergrondkenmerken

5-meting:

- > De groep 18-35 maakt zich meer zorgen over de gevolgen voor het bedrijfsleven (36%) dan 51 plussers (26%). Ook maken ze zich (net als de groep 36-50) meer zorgen over of zij nog naar het buitenland kunnen reizen (12% t.o.v. 8%).
- > De 51 plussers maken zich juist meer zorgen over de ernst van de ziekte (51%) dan de jongeren (45%) en 36-50 jarigen (35%). Als ook over besmetting/ziek worden (76% t.o.v. 72% en 59%). Ook maken 51 plussers zich meer zorgen over verspreiding van het virus dan de rest (31%).
- > Hoog opgeleiden maken zich minder zorgen over de ernst van de ziekte (36%) en de wijze van verspreiding (18%) dan de rest. Ze maken zich juist méér zorgen over de gevolgen voor de samenleving (53%) en het bedrijfsleven (41%).
- > Er zijn deze meting geen verschillen naar geslacht.

Vraag: U heeft net in eigen woorden aangegeven waar u zich zorgen over maakt. Wilt u aan de hand van het volgende lijstje laten weten om welke onderwerpen dit ging?

Basis: allen die zich zorgen maken 3-meting (n=573), 4-meting (n=779), 5-meting (n=735)

Nederlanders maken zich zorgen dat veel bedrijven failliet gaan, mensen hun baan verliezen, dat er een economische crisis zal volgen

Vraag: U geeft aan dat u zich zorgen maakt over de **gevolgen** van het coronavirus voor **Nederlandse bedrijven**. Wilt u toelichten waar het u dan precies om gaat bij **gevolgen voor Nederlandse bedrijven**?

Basis: allen die dit antwoord hebben gegeven (n=226)

Nederlanders maken zich zorgen over de (grote) gevolgen (in brede zin) voor de mensen: economisch en sociaal. Specifiek maakt men zich zorgen over het 1,5 meter afstand houden (praktisch en emotioneel)

"Niets is meer vanzelf sprekend. Alles wordt anders en het wordt er niet beter op."

"Meer beperkingen, de 1.5 m samenleving, minder vrijheden."

"Economisch is isolatie niet vol te houden, ook voor gezinnen met kinderen is dit erg zwaar. Geen grip op "verdwenen" kinderen. Ondernemers gaan failliet."

“Welke aanpassingen we moeten blijven doen in de toekomst. Welke gevolgen heeft het op onze dagelijkse bezigheden.”

“Zowel gezondheid, sociaal, maatschappelijk en economisch. Wat voor de gezondheid goed is, is economisch en maatschappelijk slecht.”

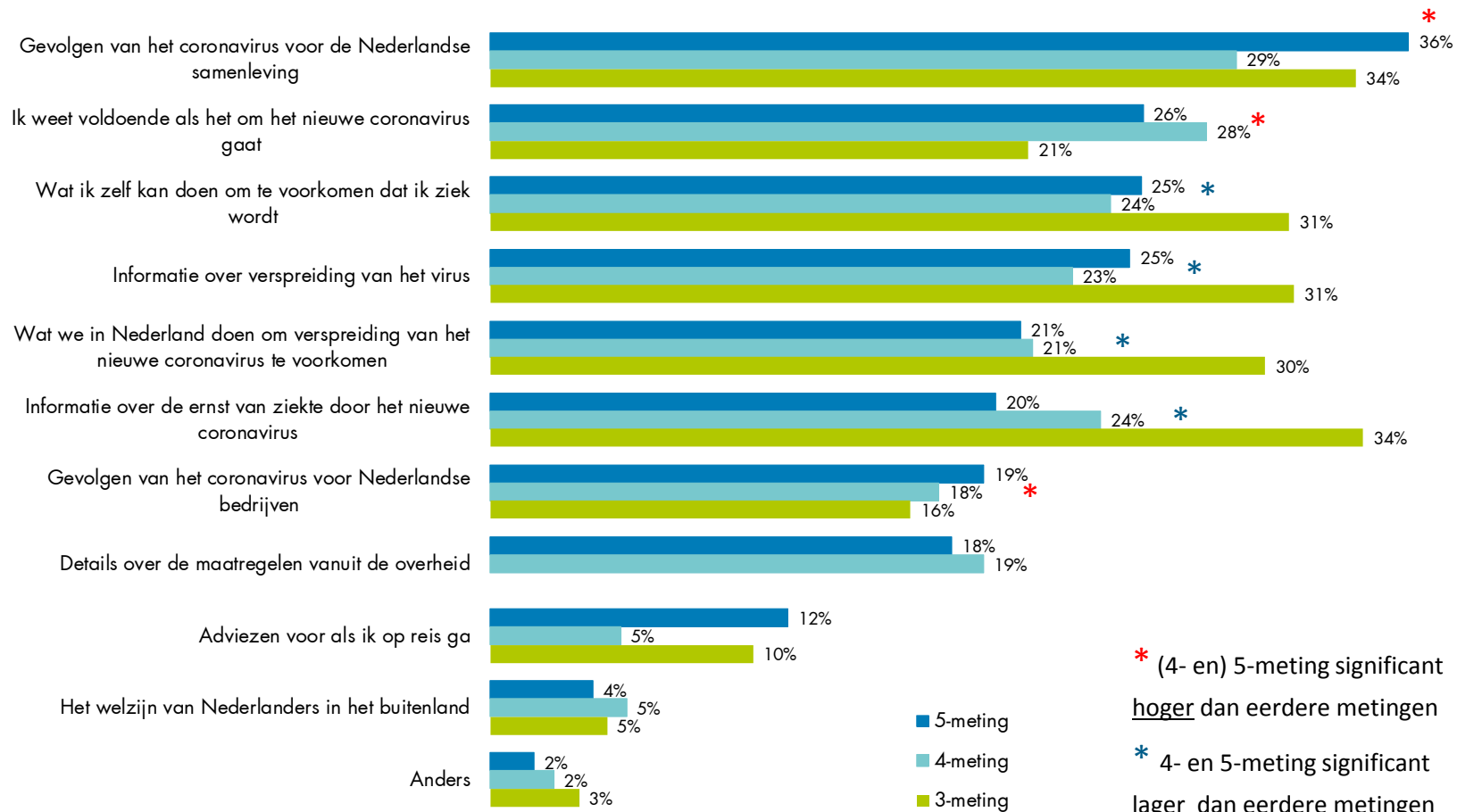
Vraag: U geeft aan dat u zich zorgen maakt over de **gevolgen** van het coronavirus voor de **Nederlandse samenleving**. Wilt u

toelichten waar het u dan precies om gaat bij **gevolgen voor de Nederlandse samenleving**?

Basis: allen die dit antwoord hebben gegeven (n=340)

Focus in informatiebehoefte opnieuw op de gevolgen voor de samenleving; informatiebehoefte rondom besmetting, verspreiding en ernst ziekte stabiel na daling

* (4- en) 5-meting significant hoger dan eerdere metingen

* 4- en 5-meting significant lager dan eerdere metingen

In verband met de leesbaarheid worden alleen de laatste drie metingen getoond.

Verschillen achtergrondkenmerken

5-meting:

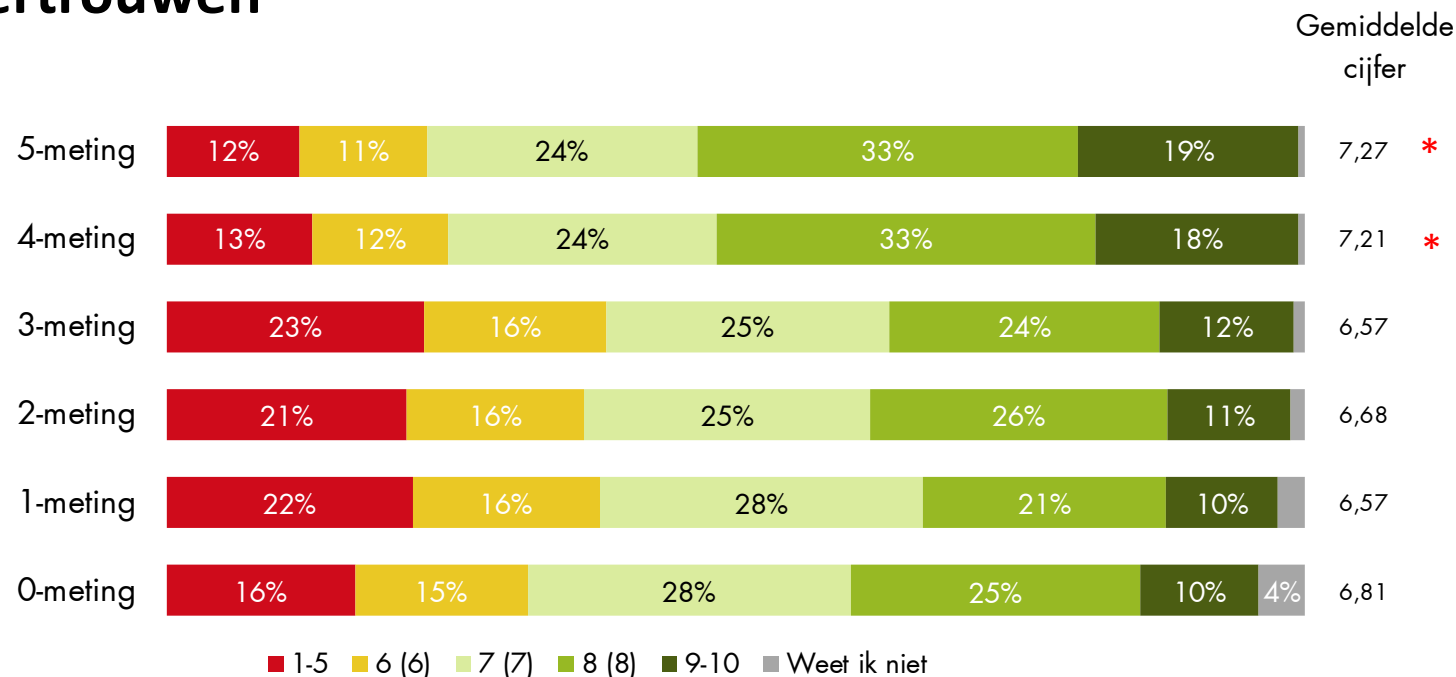
- > Mannen willen opnieuw vaker meer weten over het voorkomen van ziek worden (27% t.o.v. 22%) en gevolgen voor NL-samenleving (40% t.o.v. 32%)
- > De groep van 36-50 jarigen en 51 plussers die voldoende weten over het Coronavirus is opnieuw groter dan de jongeren (respectievelijk 31% en 28% tegenover 16%).
- > De groep jongeren wil over verschillende onderwerpen meer weten dan de rest: gevolgen voor bedrijven (26%), adviezen voor op reis (16%), details over overheidsmaatregelen (23%), welzijn van Nederlanders in het buitenland (9%).
- > Meer 51 plussers willen vooral vaker informatie over hoe ze ziek worden kunnen voorkomen (29%).
- > Hoe hoger opgeleid, hoe vaker men informatie wil over de gevolgen voor de samenleving (40%) en voor het bedrijfsleven (24%).

Vraag: Waar zou u meer over willen weten als het om COVID-19, het nieuwe coronavirus, gaat?

Basis: allen

Na de stijging van vertrouwen in de informatievoorziening van de overheid, nu een stabiel beeld: bijna 9 op de 10 heeft voldoende tot goed vertrouwen

* 4- en 5-meting significant hoger dan eerdere metingen

Verschillen achtergrondkenmerken

5-meting:

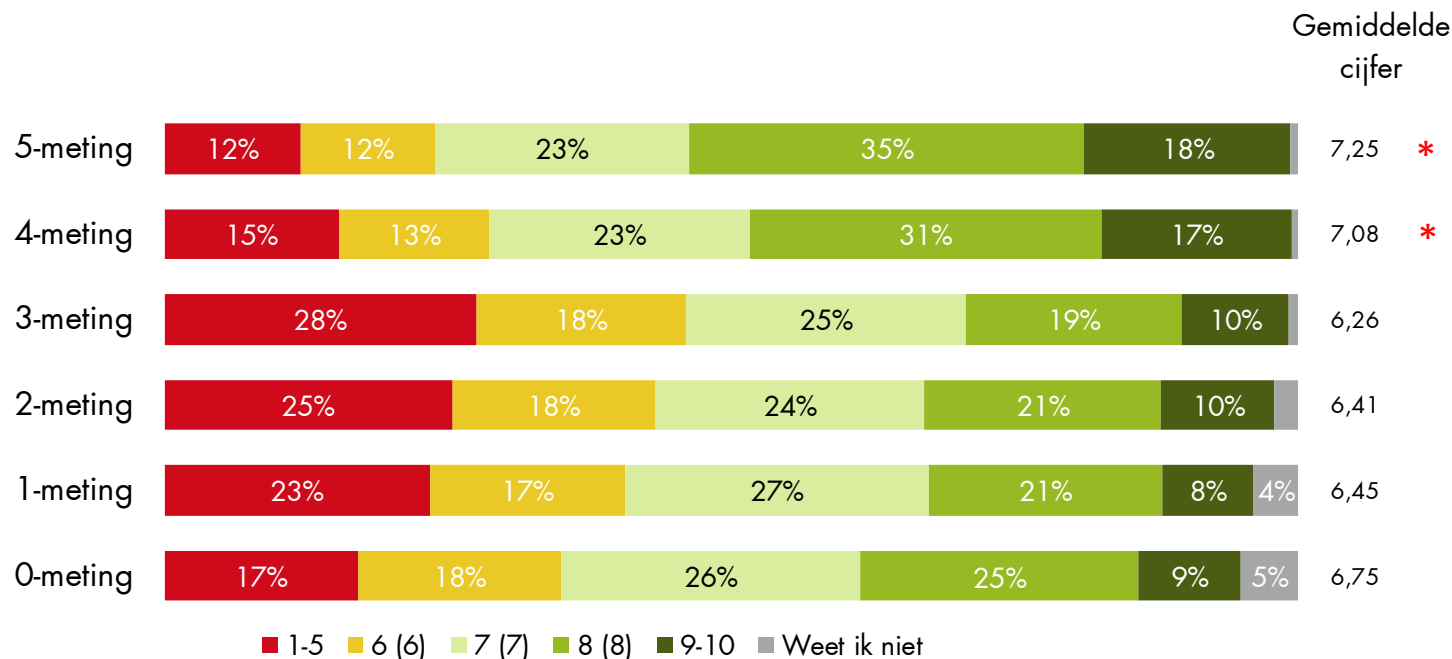
- > Er is deze meting geen significant verschil in het gemiddelde vertrouwen van mannen en vrouwen of tussen leeftijdsgroepen.
- > Hoog opgeleiden hebben opnieuw meer vertrouwen in de informatievoorziening (7,5) dan midden en laag opgeleiden (7,2 en 7,0).

Vraag: Hoeveel vertrouwen heeft u in de informatievoorziening van de overheid over het nieuwe coronavirus?

Basis: allen

Vertrouwen in de maatregelen die de overheid neemt rond het virus opnieuw toegenomen: bijna 9 op de 10 heeft voldoende tot goed vertrouwen

* 4- en 5-meting significant hoger dan eerdere metingen. 5-meting ook hoger dan 4-meting

Verschillen achtergrondkenmerken

5-meting:

- > Er is deze meting geen significant verschil in het gemiddelde vertrouwen van mannen en vrouwen of tussen leeftijdsgroepen.
- > Hoog opgeleiden hebben meer vertrouwen in de maatregelen (7,4) dan midden en laag opgeleiden (7,2 en 7,0).

Vraag: Hoeveel vertrouwen heeft u in de maatregelen die de overheid neemt rond het nieuwe coronavirus?
Basis: allen

**Meest genoemde woorden die men spontaan noemt bij de maatregelen:
(1,5 meter) afstand houden en thuis blijven, gevolgd door handen wassen**

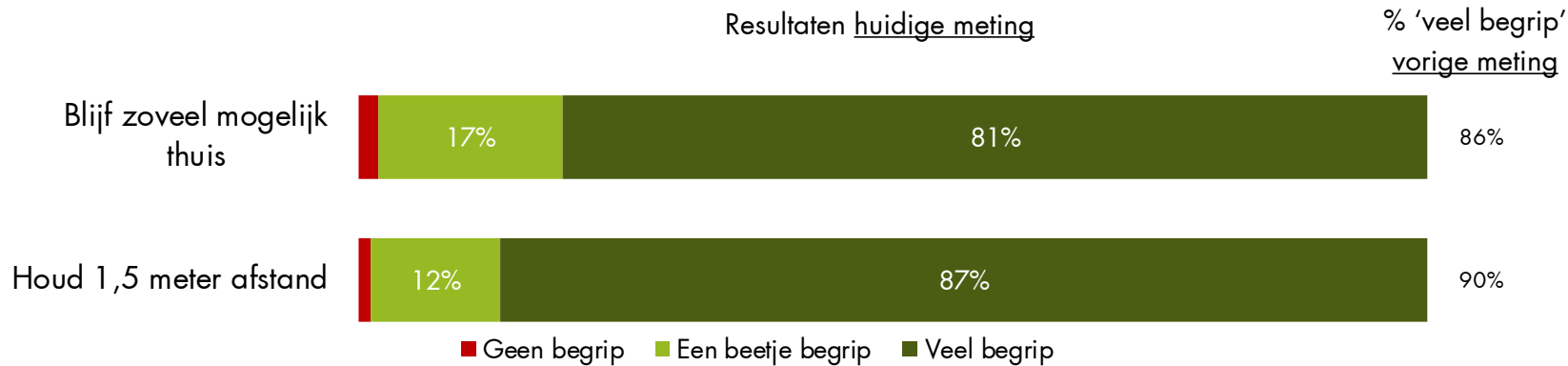

Vraag: Wat zijn de belangrijkste maatregelen vanuit de overheid om de verspreiding van het coronavirus te stoppen?

Basis: allen

Ondanks daling hebben Nederlanders nog veel begrip voor de belangrijkste twee (overkoepelende) maatregelen

Verschillen achtergrondkenmerken

5-meting:

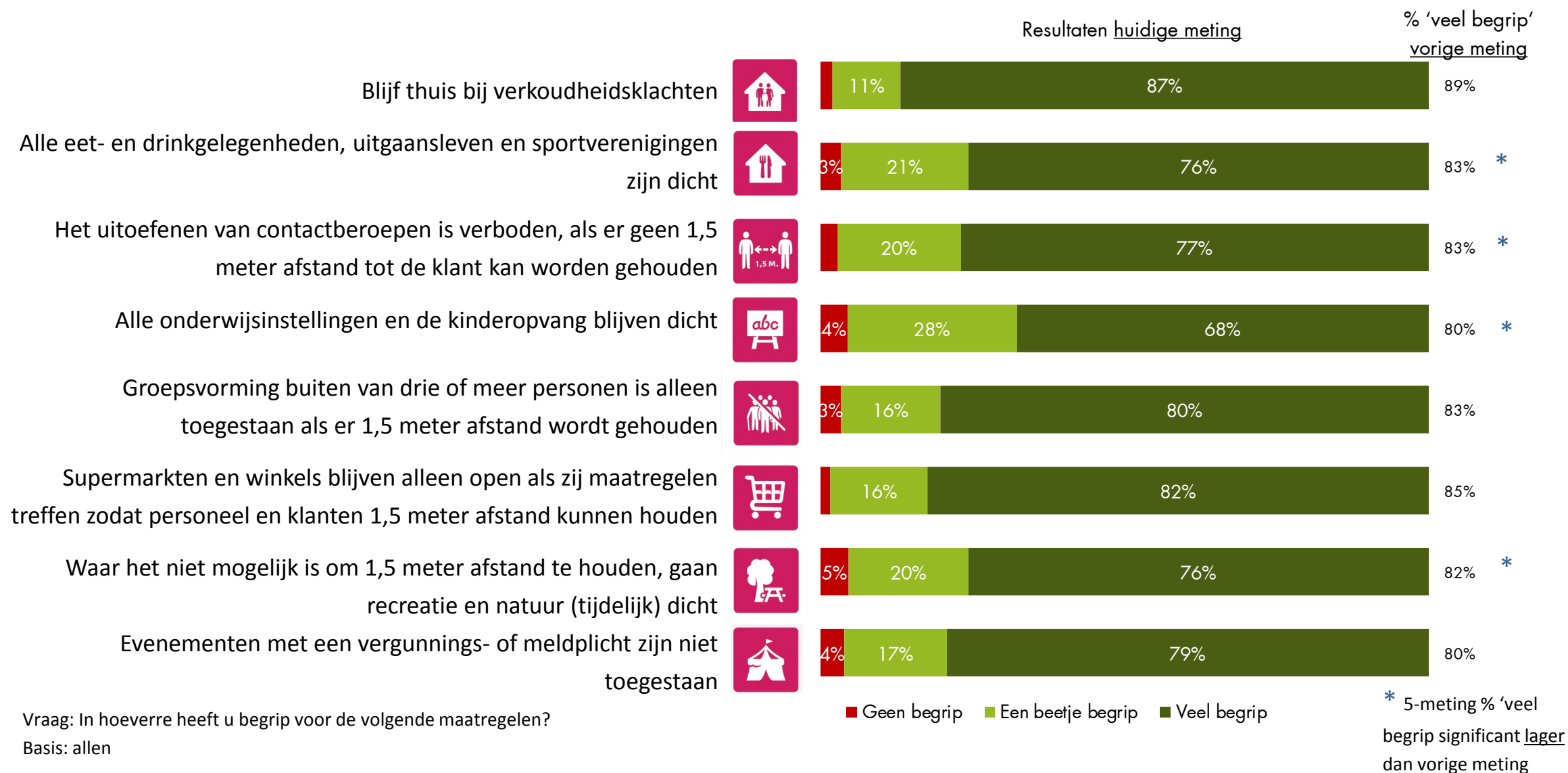
- > Vrouwen hebben opnieuw vaker veel begrip voor de maatregel om thuis te blijven (86%) dan mannen (75%). Mannen hebben vaker een beetje begrip. Een vergelijkbaar beeld zien we bij de maatregel om 1,5 meter afstand te houden.
- > Jongeren hebben voor beide maatregelen vaker een beetje begrip (thuis blijven: 22%; 1,5 meter: 21%) en juist minder vaak veel begrip (thuis blijven: 74%; 1,5 meter: 76%).
- > 36-50 jarigen en 51 plussers hebben vaker veel begrip voor de maatregel om thuis te blijven (82% en 84%), als ook 1,5 meter afstand te houden (92% en 90%).
- > Er is geen verschil tussen opleidingsniveaus.

Vraag: In hoeverre heeft u begrip voor de volgende maatregelen?

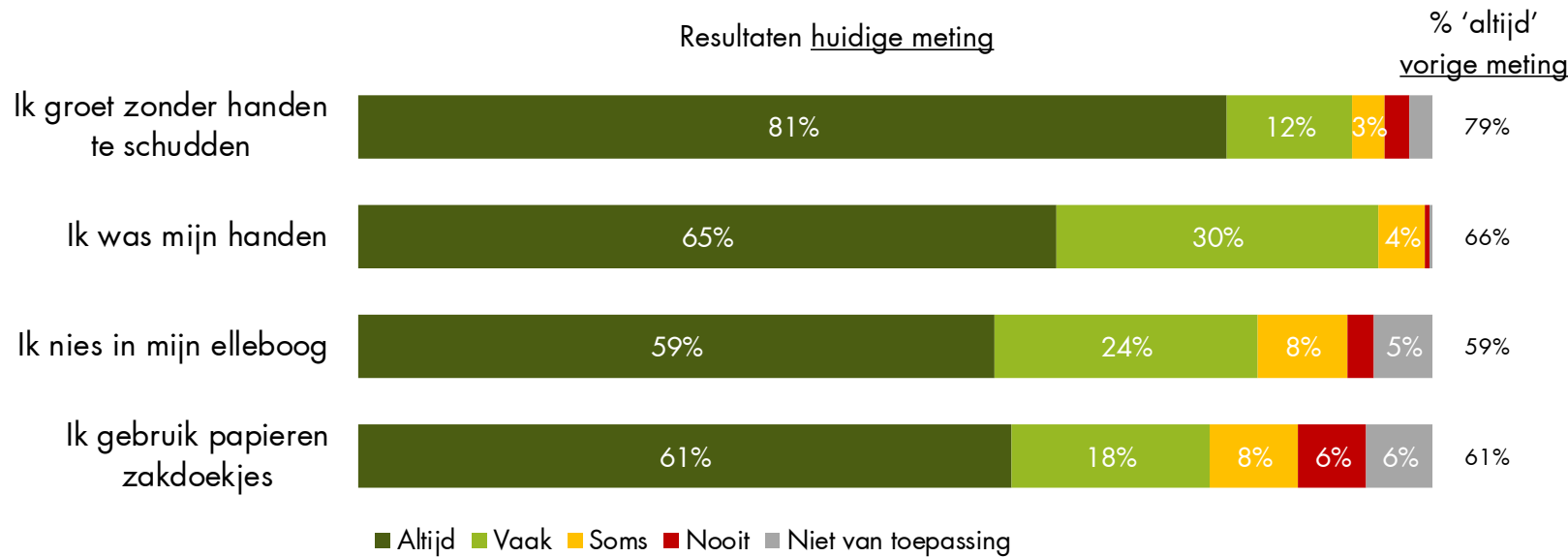
Basis: allen

Veel begrip voor specifieke maatregelen ondanks lichte daling op enkele maatregelen

Toepassing hygiëne maatregelen stabiel

Verschillen achtergrondkenmerken

5-meting:

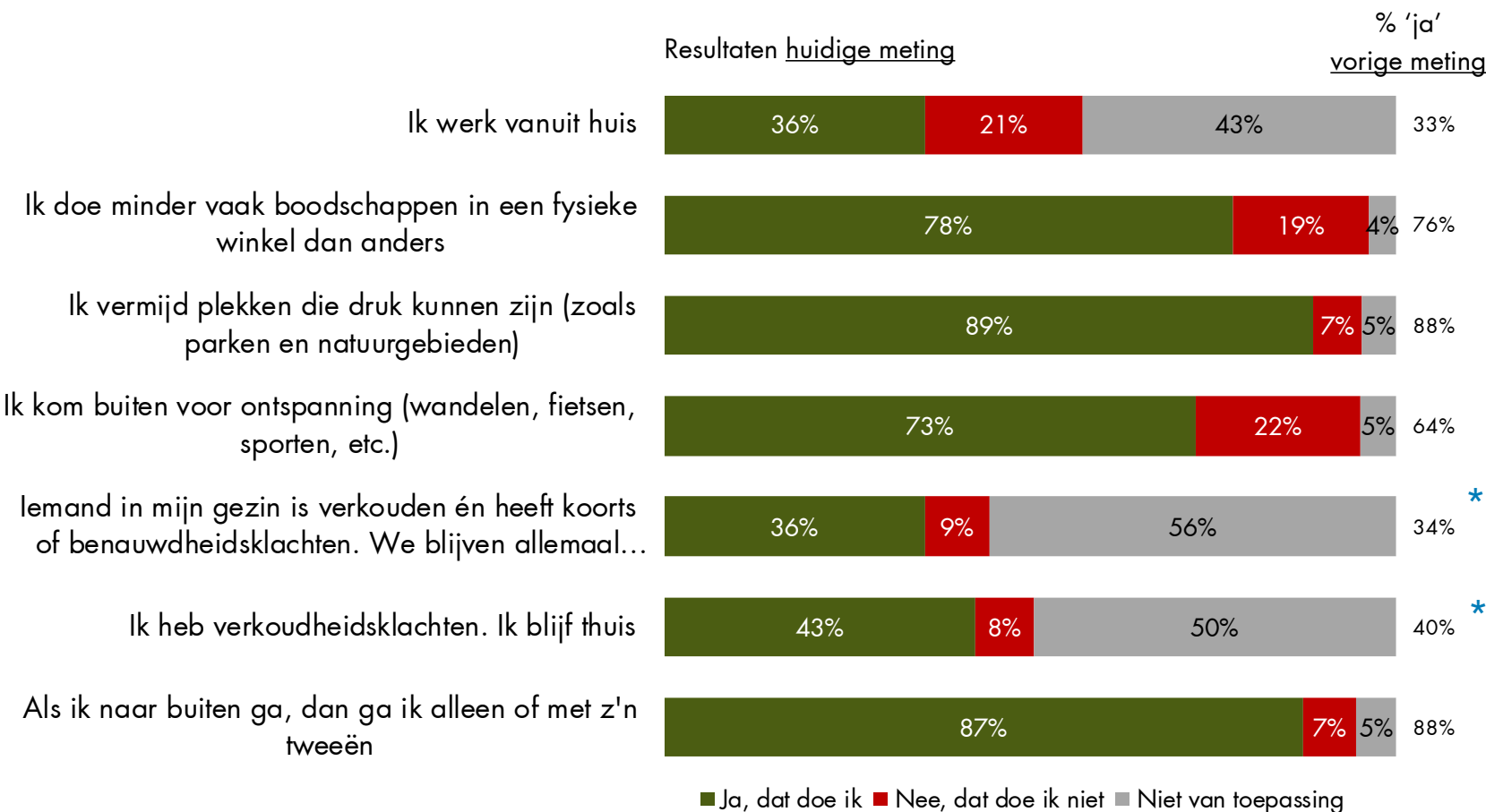
- > Bij alle maatregelen geven vrouwen (net als bij de vorige meting) substantieel vaker aan deze 'altijd' toe te passen, waar mannen vaker 'vaak', 'soms' of 'nooit' antwoorden.
- > Jongeren geven minder vaak aan 'altijd' de maatregelen te volgen dan oudere groepen, als het gaat om groeten zonder handen te schudden, handen wassen en papieren zakdoekjes gebruiken. Ook 36-50 jarigen geven minder vaak dan 51 plussers aan 'altijd' handen te wassen.
- > M.b.t. in de elleboog niezen zijn er geen verschillen in leeftijd.
- > Op opleidingsniveau zijn er geen relevante significante verschillen.

Vraag: Hoe vaak past u de volgende zaken nu toe in uw dagelijkse leven als het gaat om hygiëne?

Basis 4-meting: allen (n=1.022)

Meer Nederlanders blijven nu voor ontspanning naar buiten gaan, dan in de laatste meting

* Het gaat om circa 8 op de 10 (die zich aan de regel houdt) van de Nederlanders wanneer we de 'niet van toepassing' niet meenemen. Wanneer men zich (weinig) zorgen maakt houdt men zich ook minder goed aan deze regels.

Vraag: Hoe past u de maatregel 'Blijf zoveel mogelijk thuis. Ga alleen naar buiten als het nodig is.' nu toe in uw dagelijkse leven?

Basis: allen

Ik werk vanuit huis

Het niet thuis werken ligt onder de groep Nederlanders die **niet** werkzaam zijn in een vitaal beroep op 12%. Deze groep scoort juist heel hoog op 'niet van toepassing' (56%). Het lijkt hier te gaan om mensen waarbij het niet mogelijk is om vanuit huis te werken, of die nu helemaal niet kunnen werken. Onder de Nederlanders die in een vitaal beroep werkzaam zijn geeft 44% aan niet thuis te werken.

De vraag is aan iedereen voorgelegd, ongeacht of men werkzaam is.

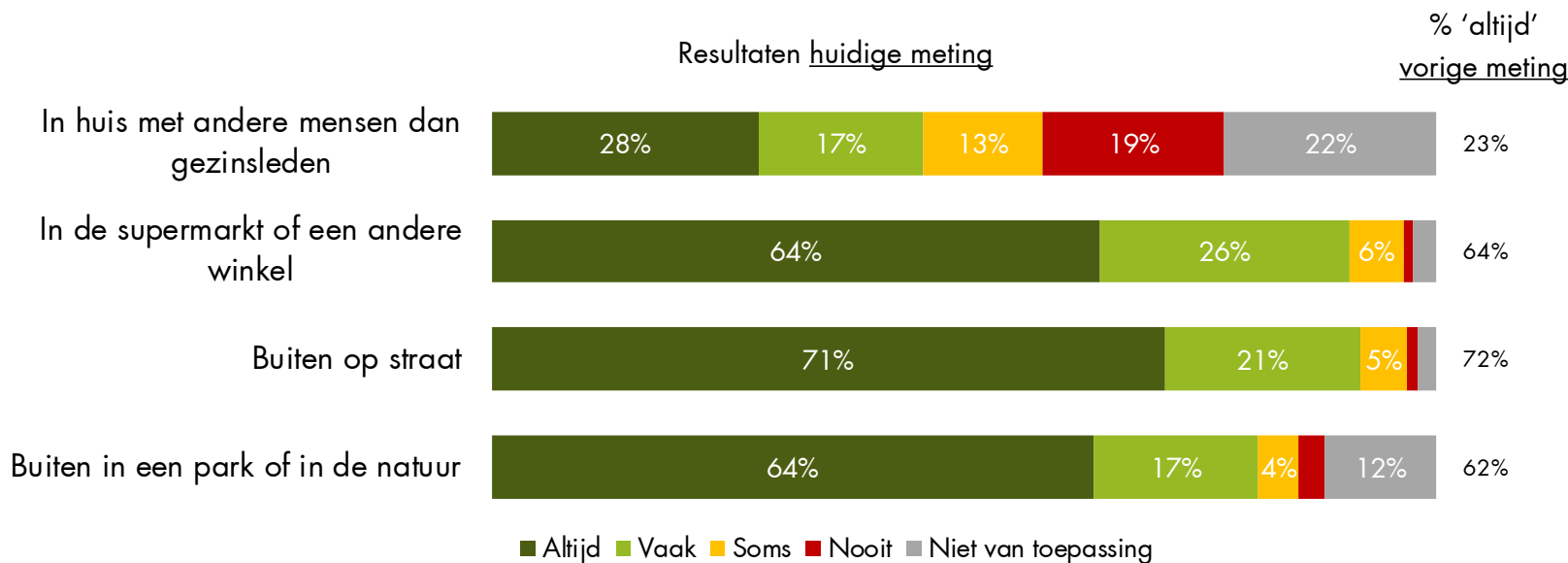
Verschillen achtergrondkenmerken

5-meting:

- > Hoger opgeleiden werken vaker vanuit huis. Hoe hoger opgeleid, hoe meer men voor ontspanning naar buiten gaat.
- > Vrouwen vermijden vaker plekken die druk kunnen zijn.
- > Jongeren geven juist vaker aan dat ze drukke plekken **niet** vermijden dan de rest. Ook houden ze zich minder goed aan de regel: alleen of met z'n tweeën naar buiten gaan. 51 plussers houden zich juist heel goed aan dit advies.

In lijn met de laatste meting wordt met name in huis afstand houden tot andere mensen dan gezinsleden niet altijd gedaan; jongeren houden zich het minst goed aan de regel

Verschillen achtergrondkenmerken

5-meting:

- > Op binnenhuis na, geven jongeren bij al deze maatregelen minder vaak aan dit 'altijd' te doen dan oudere groepen, met name dan de 51 plussers. Jongeren geven vaker de antwoorden nooit, soms of vaak.
- > M.b.t. geslacht en opleiding zijn er geen relevante verschillen.

Vraag: Hoe vaak past u de maatregel 'Houd 1,5 meter afstand.' op dit moment toe in de volgende situaties?

Basis: allen

Onderzoek in vogelvlucht (1/2)

Methode	Kwantitatief online Aankondiging: online Reminder: online
Doelgroep en steekproef	Doelgroep: Nederlanders 18+ Steekproefkader: Dynata, consumentenpanel van partner MarketResponse Steekproef: netto 1.008 respondenten Steekproef voorgaande metingen: 4-meting: n=1.022 3-meting: n=987 2-meting: n=1.065 1-meting: n=1.065 0-meting: n=1.082
Respons	Totaal zijn 1.225 panelleden gestart aan de vragenlijst. Netto hebben 1.051 panelleden de vragenlijst volledig afgerond. Na de kwaliteitscheck zijn er 1.002 respondenten over gebleven.

Onderzoek in vogelvlucht (2/2)

Het veldwerk van de 5-meting heeft plaatsgevonden van donderdag 16 april 15:00 tot en met vrijdag 17 april 08:00.

De gemiddelde invultijd van de vragenlijst bedroeg: 5 minuten

Veldwerk

Veldwerk periode voorgaande metingen:

4-meting: vrijdag 27 februari 19:00 t/m zondag 29 februari 11:00.

3-meting: vrijdag 13 februari 18:15 t/m zondag 15 februari 9:00.

2-meting vrijdagmiddag 6 maart 15:15 uur t/m zondagochtend 8 maart 9:00 uur.

1-meting: woensdag 26 februari 15:00 t/m donderdag 27 februari 15:00.

0-meting: vrijdag 14 februari t/m maandag 17 februari.

Weging

De steekproef is gewogen naar Nederland 18+ representatief (op de variabelen geslacht, leeftijd, opleiding, gezinsgrootte en Nielsen MOA). De wegefficiency bedraagt 90% wat zeer goed te noemen is.

MarketResponse

Data ▶ Insights ▶ Consultancy